PARTIJ VAN DE ARBEID

DE TOEKOMST VERZILVEREN

Discussiestuk over ouderenbeleid in de gemeente Tynaarlo

1 Inleiding, voorgeschiedenis

In 2007 werd binnen de PvdA Tynaarlo een werkgroep ouderenhuisvesting opgericht. Doel van deze werkgroep was nader onderzoek instellen naar de gevolgen van de vergrijzing in de gemeente Tynaarlo. Aan de hand van de onderzoeksresultaten wil de werkgroep komen tot een concreet pakket van maatregelen om in te kunnen spelen op de (toekomstige) behoeften van onze ouder wordende bevolking. Als gevolg van een aanzienlijke vergrijzing in onze gemeente is het zaak tijdig passende maatregelen te treffen en er voor te zorgen dat de gemeente Tynaarlo onze ouder wordende bevolking niet in de kou laat staan.

'**De toekomst verzilveren'** staat in het teken van leefbaarheid. De aandacht moet niet alleen maar uitgaan naar de kwaliteit van het wonen, maar ook naar het bijbehorende niveau van voorzieningen, de welzijnsdiensten en de zorgverlening. De PvdA kiest voor een integrale benadering op het terrein van wonen, welzijn, zorg en dienstverlening.

De gemeente Tynaarlo is verantwoordelijk voor de uitvoering van het WMO-beleid. De basis gedachte hierachter is dat iedereen zo lang mogelijk deel moet kunnen blijven uitmaken van de samenleving. Dat geldt dan ook voor mensen met een toenemende hulp- of zorgvraag. De PvdA wil zich ervoor inzetten dat ouder wordende mensen zo lang mogelijk in hun eigen dorp kunnen blijven wonen en dat zij daarbij op een passende manier moeten worden ondersteund. De gemeente heeft daarin een regisserende rol. Het is van groot belang dat andere partijen uit het maatschappelijk speelveld nauw worden betrokken bij het beleid en de uitvoering van de WMO. Om de toekomst te verzilveren heeft de werkgroep van de PvdA de partijen in het maatschappelijk speelveld van de gemeente Tynaarlo betrokken bij dit onderzoek. De PvdA kiest niet voor een top down benadering, maar daarentegen heeft de werkgroep de bevindingen van het onderzoek voorgelegd aan inwoners van de gemeente Tynaarlo. De PvdA vindt het van groot belang dat als het gaat over de kwaliteit van de woon en leefomgeving de burgers daar nauw bij te betrekken en dat locale maatregelen en plannen kunnen rekenen op draagvlak.

Er zijn een aantal rondetafelbijeenkomsten belegd (in voor- en najaar van 2007) met medewerkers van organisaties, die in de gemeente te maken hebben met ouderen.
Dit waren: SEW en Woonborg (huisvesting), Tienelswolde en Else van der Laanhuis (zorg) en Trias (welzijn). In 2008 zijn drie bijeenkomsten belegd in Vries, Eelde en Zuidlaren met inwoners en geïnteresseerden. De uitkomsten van deze bijeenkomsten zijn verwerkt in dit discussiestuk. De werkgroep heeft eveneens kunnen beschikken over onderzoeksgegevens van Coresta Noord BV, adviesbureau op het terrein van wonen, welzijn en zorg. Coresta Noord is gevestigd in Zeijen en maakt onderdeel uit van de Corestagroup. Dit onderzoek was met name gericht op de effecten van de vergrijzing en welke (woon)behoefte er in Tynaarlo gaat ontstaan in 2015 en in 2030.

Resultaten uit het onderzoek Coresta Noord (samengevat):

Bevolkingsprognoses
Eerst worden de meest recente bevolkingsprognoses geschetst, gebaseerd op de recente prognoses van de provincie Drenthe. Daarna volgen de belangrijkste conclusies van de onderzoeksresultaten in relatie tot de vergrijzing in de gemeente Tynaarlo.

Bevolkingsontwikkeling gemeente Tynaarlo

Totale bevolking

jaar	2010	2020	2030	2040	conclusie
tot.bevolking	32120	31280	29530	26530	Bevolkingsdaling.
huishoudens	13560	14000	13760	12810	Eerst nog stijging daarna daling.
ontgroening					
0 tot 55 jr	20430	17130	14250	12380	Enorme reductie kinderen, jongeren, werkenden e
vergrijzing					
55tot 65+	4890	5490	4740	3320	Dalend aantal medioren.
65+	6800	8660	10540	10830	Vanaf de leeftijd 65+ treed een aanzienlijke
75+	3190	4020	5320	6330	vergrijzing op en dubbele vergrijzing als gevolg
80+	1860	2320	3250	4010	van meer mensen in de hogere leeftijdsgroep.

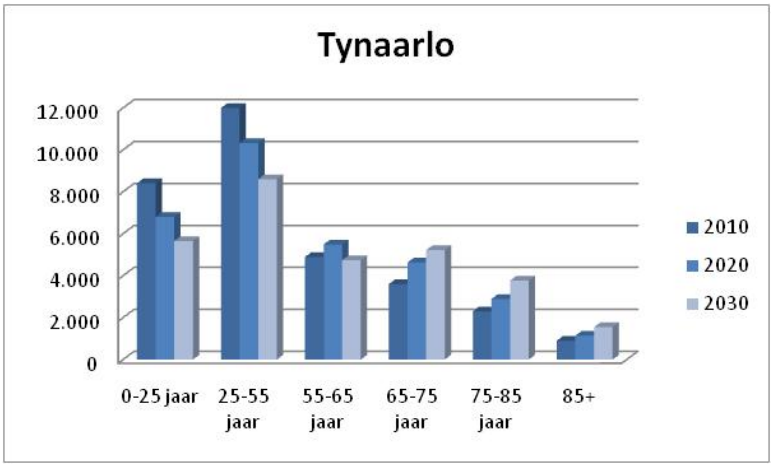

De prognoses nog eens gevisualiseerd in een grafiek. De grafiek geeft de bevolkingsprognose weer tot aan 2030. Het getallen overzicht hierboven gaat tot 2040. De gegevens zijn afkomstig van de prognoses van de provincie Drenthe, augustus 2009.

Duidelijk herkenbaar is de reductie van de jongere bevolkingsgroepen en een aanzienlijke vergrijzing vanaf de leeftijd 65+. Hiernaast staat de reductie van de totale bevolking gevisualiseerd. (KRIMP)

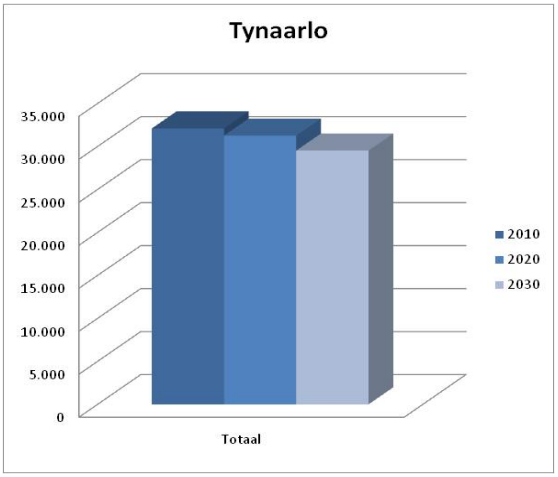

De woonbehoefte

De PvdA heeft van een aantal kernen een woonzorgprognose laten maken. Dit is gedaan door Coresta Noord bv. Op basis van de demografische ontwikkelingen kan een prognose worden gemaakt van de woonbehoefte als gevolg van de vergrijzing. Dit is gedaan voor de dorpen Eelde, Paterswolde, Vries, Zuidlaren, Tynaarlo en Zeijen. Er is gekeken naar de woonbehoefte met een horizon naar 2015 en 2030.

De volgende conclusies kunnen hieraan worden verbonden:

- In Zeijen en Tynaarlo zijn geen of onvoldoende geschikte woningen en woonzorgvormen voor senioren, terwijl er als gevolg van de vergrijzing voldoende behoefte gaat ontstaan. Deze dorpen zijn te bestempelen als witte vlekken als het gaat om de woon- en zorgvraag.
- In Eelde, Paterwolde, Vries en Zuidlaren is het aanbod van geschikte huisvesting volstrekt onvoldoende om daarmee de vraag naar wonen en zorg op termijn te kunnen beantwoorden.
- In de gehele gemeente Tynaarlo gaat een grote behoefte ontstaan aan specialistische expertisezorg met de bijbehorende verblijfsaccommodaties. Voor revalidatiezorg en ziekenhuisvervangende zorg zijn er nauwelijks geschikte accommodaties, terwijl de behoefte aanzienlijk zal gaan groeien. Mensen moeten hiervoor altijd naar Haren, Assen of Groningen.
- De behoefte aan verblijf in traditionele verzorgingshuizen neemt sterk af en zal op de langere termijn geheel verdwijnen. De senioren gaan kiezen voor alternatieven, zoals woonvormen voor zelfstandig wonen, waaraan de zorginfrastructuur gekoppeld is.
- Er is een grote groep mensen met een zorg of hulpvraag die gewoon in hun eigen woning blijven wonen en daar de thuiszorg krijgen. Het aantal van deze groep zal sterk stijgen.
- Het aantal senioren zonder een zorgvraag is verreweg het grootst Dit zijn de vitale senioren. Daarentegen heeft een beperkt deel van deze doelgroep wel al behoefte aan een geschikte woning. Dit zijn de zogenaamde ‘voorsorteerders’.

Algemeen

Volgens de prognoses wonen er straks minder mensen in de gemeente Tynaarlo, zal het aantal kinderen, jongeren en jongvolwassen afnemen. Daarnaast zal de bevolking vergrijzen. De behoeften op het terrein van wonen, welzijn, zorg, dienstverlening en het voorzieningenniveau zullen daardoor anders worden. De PvdA vindt het van groot belang dat het wonen in de gemeente Tynaarlo aantrekkelijk is voor jong en oud, met voldoende

werkgelegenheid, geschikte en betaalbare woningen, starterswoningen, toegankelijk onderwijs, kinderopvang en sport, en een goede kwaliteit van de woon- en leefomgeving. Bij de ouder wordende bevolking zullen accenten moeten worden gelegd op een goede samenhang tussen wonen, welzijn en zorg en de daarbij behorende diensten en voorzieningen

Dit rapport richt zich op de aanpak en de te treffen maatregelen als gevolg van de vergrijzing. De vergrijzing is een ontwikkeling die zich landelijk voordoet. Veel van de huidige inwoners van de gemeente Tynaarlo behoren straks allemaal tot de categorie senioren. Het aantal senioren zal de komende jaren explosief groeien. Er zullen heel veel mensen gaan behoren tot de categorie vitale senioren. Echter, een fors deel zal ook zorg nodig hebben of hulpbehoevend worden en daarvoor is geschikte huisvesting noodzakelijk en moeten er voldoende zorgfaciliteiten beschikbaar zijn.

De rode draad van de PvdA

- Jong en oud met en zonder zorg- en hulpvraag wonen samen in onze dorpen. Het aanbod van woningen moet in overeenstemming zijn of komen met de (toekomstige) behoefte. Voor jong en oud zal dat ook betaalbaar moeten zijn. Elk dorp is of wordt generatiebestendig.
- In ieder dorp, achter elke voordeur moet thuiszorg geleverd kunnen worden. Argumenten dat thuiszorg in kleinere dorpen niet rendabel is, zijn niet acceptabel.
- Het niveau van zorg en welzijnsvoorzieningen wordt in overeenstemming gebracht met de kansen die dat per dorp biedt, waarbij het uitgangspunt is, dat ieder dorp beschikt over een service-, zorg-, welzijns- en ontmoetingspunt.
- De gemeente, corporaties, welzijns- en zorgorganisaties werken samen aan initiatieven ter bevordering en behoud van de leefbaarheid in onze dorpen.
- De gemeente voert de regie.

Uitkomsten inventarisatie met burgers.

Wonen

De behoefte aan wonen is divers. Dit kan per dorp verschillen. Daarom zal per dorp de behoefte aan wonen en specifiekere woonvoorzieningen in beeld moeten worden gebracht. Vervolgens kan worden beoordeeld in hoeverre nieuwbouw of wellicht verandering in bestaande bouw gerealiseerd kan worden. Enkele aandachtspunten zijn:

Levensloopbestendige woningen/ appartementen, niet te groot, maar ook niet te klein (mogelijkheden voor logeren, hobby's, dat betekent minimaal twee slaapkamers naast de woonkamer), liefst dichtbij voorzieningen als winkels, buurthuis enz

Kleinschalige woonvormen voor ouderen met een grotere zorgbehoefte dan thuis gegeven kan worden

Wonen in kleinschalige zorgprojecten - b.v. in leegkomende boerderijen of andere grotere gebouwen - met zorg en ondersteuning vanuit de wat grotere instellingen - kan een oplossing zijn als het thuis, ondanks steun van zorg- en welzijnsinstellingen, familie en vrijwilligers, niet meer lukt. Plekken, liefst niet te ver van de oude omgeving, zodat oude banden onderhouden kunnen blijven worden, hebben de voorkeur. De kinderen en kleinkinderen, oude buren en vrienden kunnen dan gemakkelijker langskomen en mantelzorg bieden.

Bereikbaarheid
In kleine kernen zijn geen winkels, zodat men hier, als men zelf niet (meer) kan autorijden, is aangewezen op boodschappendienst, familie/ buren.
In grotere kernen moet men al heel dicht bij winkels wonen om er zelf te komen als men niet (meer) kan autorijden of fietsen. Soms biedt een scootmobiel uitkomst, maar ook dan moet de afstand niet te groot zijn. De praktische bereikbaarheid van voorzieningen (hoe kom ik er) speelt een belangrijke rol. Het vervoer tussen de woonplek en voorzieningen zal goed geregeld moeten zijn. Een beter en toegankelijk openbaar vervoersnet, aangevuld met een goed vervoer op maat is essentieel voor het gebruik kunnen maken van voorzieningen.

Welzijn

Er zijn een aantal mogelijkheden voor ouderen op het gebied van sport, spel, cultuur enz. Men moet er echter wel altijd heen (naar zwembad, sportlokaal, bibliotheek of soos). Wat echter vaak ontbreekt, is het vanzelfsprekende praatje met een kopje koffie, de dagelijkse babbel met mensen uit de buurt enz. Kortom: een plek in de directe omgeving of zelfs gekoppeld aan een woonplek, waar activiteiten plaatsvinden, maar ook gewoon binnengelopen kan worden, zowel door de ouderen als door anderen uit de buurt. **Een ontmoetingsplek** voor jong en oud, gezond en gehandicapt. Waar men een praatje kan maken, een afspraak maken voor een wandelingetje, het doen van een klusje, het meenemen van een boodschap enz. Het is van belang dat jong en oud daar iets voor elkaar kunnen gaan betekenen, ieder naar eigen mogelijkheden en behoeften.
In het kader van het **Integraal Accommodatiebeleid** moet daar rekening mee gehouden worden als het gaat om een locatie en de inrichting van die locatie. Trias en vrijwilligers kunnen hier een rol bij spelen. Ook de woningcorporaties kunnen bekijken of dergelijke ontmoetingsruimtes gecreëerd kunnen worden, mogelijk gekoppeld aan of dichtbij appartementen voor ouderen.

Zorg

Huishoudelijke hulp en hulp bij b.v. aan- en uitkleden, douchen enz kan thuis geleverd worden. Maaltijden kunnen geleverd worden via Tafeltje-dek-je of andere aanbieders. Mogelijk kan een oproepbare hulpverlener vanuit een grotere zorginstelling uitkomst bieden bij niet in te plannen hulp bij b.v. toiletbezoek, noodgevallen enz. Mogelijk is ook een vrijwilligerspool vanuit de directe omgeving op te zetten om met en voor ouderen activiteiten te ondernemen. Uitgangspunt is, dat mensen zo lang mogelijk in hun eigen woonomgeving moeten kunnen blijven wonen.

Inventarisatie van de samenwerkingsmogelijkheden

Overleg met de verschillende partners levert het volgende beeld op.

De **woningcorporaties** zijn geïnteresseerd in het bouwen op een aantal locaties in de verschillende kernen. Zij verwachten van de gemeente een positieve opstelling en medewerking in het ontwikkelen en uitvoeren van plannen.
De **zorginstellingen** zijn bereid om hulp en ondersteuning te bieden op deze locaties
Trias is bereid om mee te denken als het gaat om projecten, waarbij hun inbreng gevraagd wordt.

Toekomst

Hoe moet de toekomst er voor de oudere inwoner van de gemeente Tynaarlo uit gaan zien? Voor de werkgroep is het begrip **welzijn** het sleutelwoord.
Voelt de oudere zich thuis in zijn of haar eigen omgeving, zijn er voldoende mogelijkheden om contact te houden met de eigen woonomgeving, in een woning die geschikt is en blijft voor de oudere en met voldoende zorg op maat om zo lang mogelijk thuis te blijven wonen Wonen is daarin een onderdeel van een totaalpakket aan voorzieningen op het gebied van welzijn, wonen en zorg. Wij denken dat een gedifferentieerd pakket aan voorzieningen op het gebied van wonen, welzijn en zorg voor ouderen er als volgt uit zou moeten zien:

1. verblijf thuis met thuiszorg
2. wonen in levensloopbestendige woningen met planbare zorg op afroep
3. beschut wonen in kleine eenheden met intensieve, planbare zorg, dichtbij een zorginfrastructuur
4. beschut wonen gekoppeld aan een zorginfrastructuur (24-uurs planbare en niet-planbare zorg)
5. kleinschalige woonvormen met 24-uurs zorg en verblijf
6. expertisecentrum (revalidatie, kortdurende opvang, crisisopvang): 24-uurszorg en verblijf)
7. zorgsteunpunt: steunpunt voor zorg, ontmoetingspunt voor en met alle bewoners in de wijk, activiteitenplek en haalfuncties (apotheek, winkel, fysiotherapie)
8. toegankelijk openbaar vervoer, naast vervoer op maat

Hoe nu verder?

1.We hebben geconstateerd, dat de verschillende partijen willen bijdragen aan constructieve oplossingen. We hebben daarom afgesproken om te bekijken of we in een **pilotproject** kunnen samenwerken om alle ideeën concreet vorm te geven.
2. We hebben geconstateerd dat de verschillende wensen en behoeften vorm moeten krijgen in een fijnmazig aanbod aan concrete woon-, zorg- en welzijnsvoorzieningen voor ouderen.

Conclusies

-Noodzaak snelle bouw van levensloopbestendige woningen en kleinschalige woonvormen, in de nabijheid van c.q. in samenhang met winkelvoorzieningen, zorgvoorzieningen/ zorgposten en ontmoetingsmogelijkheden.
-Optimalisering van mogelijkheden om zo lang mogelijk in de eigen omgeving/ de eigen woning te blijven wonen, dus een optimalisering van voorzieningen in de thuissituatie.
Uiteindelijk zal dit moeten leiden tot een fijnmazig en flexibel aanbod aan betaalbare en bereikbare woningen en voorzieningen.

Aanbevelingen voor een beter ouderenbeleid in de gemeente Tynaarlo

1. De gemeente zal zich moeten inspannen om op basis van de prognoses in deze gemeente te komen tot een realistische planning van een gedifferentieerd woningaanbod voor ouderen, met aandacht voor de plaats van de woningen en de samenhang met voorzieningen.
2. Per dorp moet een woonvisie worden gemaakt. Draagvlak in het dorp is van groot belang. In deze woonvisie zijn de aspecten van wonen, welzijn, zorg, diensten en voorzieningen integraal belicht.
3. Bij het uitwerken van het Integraal Accommodatiebeleid zal rekening gehouden moeten worden met ontmoetings- en activiteitenruimtes, ook voor ouderen. (met b.v. een plek waar eenvoudige (para) medische handelingen kunnen worden verricht of een plek waar bibliotheekboeken, medicijnen e.d. kunnen worden afgehaald)
4. Het moet een levendige ontmoetingsplek worden waar voor oud en jong ‘iets te halen’ valt.

5. Bij vrijkomende plekken in de dorpskernen zal de gemeente een voorkeursrecht moeten claimen voor bouwen voor deze doelgroep, in samenwerking met de corporaties.
6. De gemeente zal bij de bouwaanvragen standaard moeten nagaan of de woningen levensloopbestendig zijn
7. De gemeente zal zich moeten inspannen voor een toegankelijker openbaar vervoer, aangevuld met beter vervoer op maat (stimuleren ouderenbussen)
8. De gemeente zal veel meer dan voorheen een regierol moeten gaan vervullen bij de afstemming van welzijn, wonen en zorg voor ouderen.
9. De gemeente zal meer dan voorheen WMO -beleid en WMO-gelden, die daarvoor beschikbaar zijn, moeten inzetten om een beter aanbod en een betere afstemming van welzijn, zorg en wonen te realiseren.

Voorstel voor een pilotproject

Uit onderzoek is gebleken dat vooral het dorp Tynaarlo nog een ‘witte vlek’ is op de kaart voor wonen-, welzijn en zorg voor ouderen.
De PvdA stelt voor om in de volgende collegeperiode een pilotproject in deze kern te ontwikkelen, waarbij de hierboven beschreven conclusies en aanbevelingen als uitgangspunt dienen.

Tot slot

Dit discussiestuk zal november 2010 aangeboden worden aan de raad. Wij hopen dat ons voorstel voor een pilotproject wordt overgenomen en als basis gaat dienen voor het toekomstige beleid van de gemeente over wonen, welzijn en zorg voor ouderen.